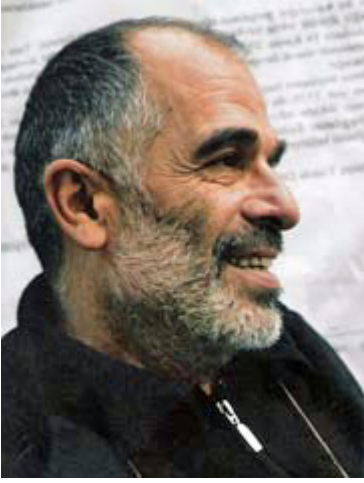

Sait Çetinoğlu: Eylül 2015 Karanlığı

Posted on 18/09/2015

2015 yılının Eylül ayındaız. Eylül ayı Türkiye için önemli dönemeçler içerir. Sadece yüzyıllık dönemin kronolojisine baktığımızda içinden geçmiş olduğumuz kara deliğin korkutucu cehennemi yüzüyle karşı karşıya kalırız.

Eylül 1922 Anadolu'nun kadim halklarına karşı (Rum, Pontos, Süryani, Ermeni...) Anadolu Savaşının bitimine denk gelir.

Müslüman (Türk-Kürt) güçlerce Kolonize edilerek tedricen Kürdistan'a dönüşen[i] Batı Ermenistan'ı aile toprağı olarak gören Bedirhani ailesinden oğul Emir Celadet Bedirhan Mustafa Kemal'e yazdığı mektupta altını çizdiği gibi "İzmir kaldırımlarında şakırdayan ilk demirler Kürd süvarilerin nalları idi"[ii] dediğı günler ile Günümüzde HDP lideri Selahattin Demirtaş'ın Diyadin konuşmasındaki : *1920'lerde Kurtuluş Savaşı'nda, Çanakkale'de, Antep'te, Adana'da kim beraber savaştı? Kim göğsünü düşmana karşı düşmana siper etti?*[iii] Sözlerini söylediğı günler arasında yaklaşık bir asır geçmesine karşın zihniyet değişmiyor bu coğrafyanın kadim halklarına karşı topyekün yok etme, kazıma savaşı kutsanıyor.

Oğul Bedirhan'ın bir asır önce söz ettiği İzmir'e gelen muzaffer ordu ile birlikte 13 Eylül'de

başlayan Büyük İzmir yangını ile İzmir'in büyük Ermeni Mahallesi tamamen küle döner. Yangına katliamın eşlik ettiğini söylemek gereksizdir. Amerikan Konsolosu Horton'un *Ermeniler'i yok etmek ve boş zamanlarda da Rumlar'la ilgilenmek üzere belli bir plan var gibiydi*,[\[iv\]](#) sözleri yeterince açıklayıcıdır.

Ermeniler 1922 Eylülünde son sığınaklarından biri olan İzmir'den bir kez daha ölümle burun buruna gelmiştir. Yangından, katliamlardan ve limanda sulara gömülmekten şansları yardım etmiş ve kurtulmuşlarsa, Rumlarla birlikte adalara geçip nar tanesi gibi dünyanın dört bir yanına dağıldılar.

6/7 Eylül 1955 tarihi İstanbul'da tutunabilen Ermenilerin ve Rumların Yahudilerle birlikte iki günlük devlet ile saldırılara katılan 100 bin kişilik *derin halk* işbirliğinde gerçekleşen pogromu simgeler. Pogrom *Bugün malınıza yarın canınıza! sesleri arasında gerçekleşir.* Pogrom sonucu korkutucudur:

71 Kilisenin Yağmalanması ve Kundaklanması, 26 Okul, 5 Spor Tesisinin Tahribi, 4500 Mağaza ve İş yerinin tahribi ve 3 Rum Gazetesi tesislerinin tamamen yağmalanması, Rum mezarlıklarına büyük çapta hasarlar verilmesi, Zeytinburnundaki Zoodohos Pigi Manastırında bulunan Patrik mezarların tahribi, 2100 Eve saldırılarak tahribi, 37 Rum vatandaşın ölümü, NATO Karargahında görevli Yunan subaylara ve ailelerine saldırı, 300 den fazla Rum kadınına tecavüz.

Zararlar devrin bir milyar doları civarında tahmin edilmiştir.

Pogromun en önemli sonucu, 20 yaş Askerlik ve ardından gelen ve bir Ekonomik ve Kültürel Jenocid örneği olan Varlık Vergisi ile yok edilemeyen azınlık (Ermeni, Rum, Yahudi, Süryani, Rus, Bulgar, Malakan...) halklarının bu coğrafyada geleceklerinin olmadığı anlaşılmasıdır. Kitlesele göçler başlar. Sonrasındaki *1964 Kovulmasına Ya Bedros'un karısı, ya Kıbrıs'ın yarısı! Ya Butros'un karısı, ya Kıbrıs'ın yarısı!* bağrıışmalarının eşlik etmesi, bir

başka terör ögesidir. Zira ertesi gün Bedros, Butros ve diğerleri... ailelerini alıp sonu belirsiz bir göç yoluna düşerler.

12 Eylül 1980, topluma yeni bir deli gömleği giydirilmesinin mihenk taşıdır. 12 Eylül'de gerçekleşen askeri darbenin azınlık halklarını hedefe oturtmaması beklenemez. Azınlık mensubu devrimciler korkunç işkencelere maruz bırakılmışlardır. Garbis Altınoğlu, Armenak Bakırcıyan, Garabet Demirciyan bunlardan birkaçıdır. Hayrabet Honca, Levon Ekmekçiyan, Zohrab Sarkisyan... 12 Eylül Rejiminin katlettikleri arasında sayabileceklerimizdir.

Günümüz Eylülüne gelirsek; 7 Haziran seçimleri sonrasında hortlatılan savaş sonucu oluşturulan milliyetçi histeri toplumu esir almış bulunuyor. Eline bayrağı alıp sokağa dalan milliyetçiler 6/7 Eylül 1955'in provasını her gün yapar gibiler. Aslında 6/7 Eylül ruhunun ebedi olduğunu anlatıyorlar. Bu kez de aynı şekilde sokaktalar. ancak bu yetmiyor yada eksik geliyormuş gibi, ülkenin işçi, işveren, esnaf, memur, "hukukçular", köylü kuruluşları... birlikte sokaklara inerek 6/7 Eylül ruhunu kutsamakta düzensiz gürühlara şekil vermeye çalışmaktadırlar. Ayrıca, Meclisin tatil adı altında bir anlamda askıya alınarak işlevsiz kılınması, basının susturulması tek sesli koroya dönüştürülmesi bütün bu tehlikeli gidişi kolaylaştırıcı etmenlerdir.

Muhalefetin de bu çekim gücünün içinde olması bir başka Eylül handikapını oluşturmaktadır. Muhalefetteki HDP liderinin yukarıda birkaç kelime ile değindiğimiz konuşması, talihsizliğin ötesinde değerlendirmeyi hak etmektedir: Puzzle'nin diğer parçaları, Bese Hozat'ın açıklamaları, Öcalan'ın *Newroz Konuşması* ile birleştirildiğinde, Demirtaş'ın Anadolu Savaşını, Ermeni, Rum, Pontos, Süryani... Halklarının tarihsel topraklarından kazanma sürecinin kutsanması, bu konudaki sözlerinin milliyetçi söylemle örtüşmesi talihsizliğin yada maksadını aşmanın ötesinde bilinçli bir tercihin sonucu olduğunu düşünmemizde puzzle'nin diğer parçaları (Bese Hozat, Öcalan, diğerleri...) yeterince bilgi sunmaktadır.

Sonu belli bir belirsizliğe doğru umutsuz bir eylül yolculuğu Nitekim!

16.9.2015

[i] Ermeni Halkına Mezar edilen Batı Ermenistan siyasi ve hukuki olarak Kürdistan'a dönüşemedi, yine de Türk Devletine kaldı. Ama demografik ve kültürel olarak geçmişte olmadığı kadar Kürdistan hüviyeti kazandı.(Hovsep Hayreni, 1915 Bağlamında Kürt Ermeni Tarih Muhasebesi ve Güncel Tartışmalar. Belge Y. 2015, s 12

[ii] Emir Celadet Ali Bedirxan, Bir Kürt aydınından Mustafa Kemal'e Mektub, Doz Y.2010, s 49

[iii]

http://www.radikal.com.tr/politika/selahattin_demirtas_hdp_baraj_altinda_kalsin_diye-14341
40 (17.9.2015)

[iv] Marjorie Housepian Dobkin, İzmir 1922/Bir Kentin Yıkımı, Çev. Attila Tuygan, Belge Y. 2012 s. 349